

ALFONS MELDERIS

(1908–1980)

Alfons Melderis dzimis 1908. gada 7. decembrī Izvaltas draudzes Melderišķos. Viņa tēvs Andrejs, māte Sofija, dzim. Plokšts, un māsa Lonija bija padievīgi cilvēki. Ģimene bija ļoti trūcīga: 2 ha zemes, 20 ābeļu, gov. Alfons bija brīvs no ganu gaitām, varēja nodoties makšķerēšanai, vēžošanai, sportam. Bija labs peldētājs: nelielo ezeriņu varēja pārpeldēt turp un atpakaļ vienā peldējumā. Makšķerēt viņš dažreiz devās pat uz Daugavu.

Tēvam nebija izglītības, bet viņš bija fiziski stiprs un strādāja dažādus gadījuma darbus. Bija atturībnieks un taupīgs, lai uzturētu ģimeni un skolotu dēlu. Tēvs bija straujas dabas, tāpēc dēls bieži saņēma pērienu. Māte prata lasīt lūgšanu grāmatā, bet garīgās dziesmas zināja no galvas. Svētdienās apmeklēja baznīcu savā draudzē un arī kaimiņu draudzēs – Višķos, Jezupovā, Krāslavā, līdzī nemot dēlu. Mātei bija draudzene māsīca Anele Plokšts, kas palīdzēja dziedāt garīgās dziesmas. Mājās visa ģimene ieturēja stingrus gavēņus.

Alfons krieviski iemācījās Pirmā pasaules kara laikā, kad tuvumā uzturējās karavīri. Pirmā svētā komūnija bija 1917. gadā Izvaltas baznīcā pie prāvesta P. Dzeņa un vikāra J. Kārkles.

1917. gadā Alfons iestājās Maļinovkas pagasta pamatskolā. Mācības notika krieviski. Kara laika dēļ skola darbojās neregulāri. Skolotāji maz interesējās par mācībām, bieži pielietoja miesas sodus. Tāpat zēni savā starpā visus strīdus izšķīra ar dūru palī-

dzību. Te Alfons beidza divas klases. 1921. gadā Markovas ciemā nodibināja latviešu skolu, kur bija 2 skolotāji. Ticības mācību pasniedza prāvests J. Ziemeļis. Te Alfons izvirzījās visu skolēnu priekšgalā. Piekalpot Svētajā Misē zēnu iemācīja sakristiāns, līdz baznīcai bija 9 kilometri.

Izvalta tai laikā bija liela draudze, no kuras izveidoja Peipiņu, Spruktu un Borovkas draudzi. Izvaltietis bija reliģiozi un lepni par savu bagātību: valkāja zābakus, ko iezieda ar darvu, kažoku, ko sajoza ar platu dvieli; nicināja Maļinovkas novadu, kur dzīvoja nabadzīgi akmeņkaļi.

Būdams ministrants, Alfons sirsnību baudīja pie prāvesta J. Miglinīka. Kalpojot dievkalpojumos, jauneklis iemīlēja Izvaltas baznīcu, kas bija skaista un plaša.

1923. gadā A. Melderis iestājās Aglonas ģimnāzijas sagatavošanas klasē. Iesākums bija ļoti grūts, jo bija maz sagatavots. Daudz pūļu prasīja, lai mācībās panāktu savus vienaudžus. Internātā dzīvošana bija ļoti dārga, tāpēc četri zēni dzīvoja privātdzīvoklī Somersetā. Pamazām Alfons izvirzījās labāko skolēnu vidū. Vienīgi grūtības bija materiālā ziņā – ar apģērbu un uzturu. Tēvs smagi strādāja, lai kaut kādi palīdzētu. Ģimnāzijas direktors N. Rancāns pieprasīja kārtīgu uzvedību, labi skolotāji tai laikā bija priesteris J. Leitāns un Smilgainis.

Alfonam bija arī prieka brīži. Tāds bija 1926. gada vasarā, kad devās svētceļojumā uz Viļņu – Dievmātes kronēšanas svinībām. Redzēto un dzirdēto viņš atcerējās visu mūžu.

Skolēni tolaik daudz diskutēja F. Trasuna dzīves traģēdijas sakarā. Alfons nostājās Baznīcas aizstāvju pusē, kaut gan citi izteica pretējas domas.

Pēc divu gadu ģimnāzijas kursa beigšanas A. Melderis iestājās Rīgas Garīgajā seminārā. Aglonas ģimnāzijas inspektors bija devis raksturojumu, ka jauneklis ir cienīgs būt par priesteri. Arī pats izjuta aicinājumu uz priesterību. Viņš Garīgajā seminārā tika uzņemts sagatavošanas kursā. Mācības ritēja gludi. Alfons bija semināra bibliotekārs.

Brīvdienas viņš pavadīja Aglonā, Jasmuižā, Nīdermuižā u. c. Pie subdiakona saņemšanas iznāca pārpratumu ar semināra vadību: A. Melderis lūdza atlikt svētības uz rudeni. Arhibīskaps A. Springovičs par šādu klerika »nodomu« gribēja to padzīt no semināra. Tikai ar priesteru V. Terenkeviča un A. Žuromska starpcību A. Melderi paturēja seminārā. Rudenī viņš no jauna varēja uzsākt mācības un saņemt subdiakona svētības.

1933. gada 25. maijā arhibīskaps A. Springovičs iesvētīja astoņus jaunus priesterus: A. Melderi, A. Misjūnu, E. Kopeiku, J. Javraču, K. Vilni, A. Ancānu, V. Kozlovski, V. Litaunieku. Tā bija tikai trešā daļa no visiem, kuri iestājās seminārā. 18. jūnijā jaunpriesteris A. Melderis celebrēja savu pirmo Svēto Misi Izvaltas baznīcā, kur bija kristīts, gājis pie dievgalda un kalpojis pie Svētās Mises. Uz primīcijas bildītes ir uzraksts: »Lai atnāk Tava valstība!« Svinībās piedalījās priesteri S. Zeps, A. Skromans, B. Jurovs, J. Krumpāns, K. Vilnis, V. Kozlovskis, A. Misjūns, J. Gavračs. Sprediķoja J. Krumpāns. Pēc svinībām bija necila maltīte draugiem un radniekiem tēva mājās.

Pirmā darba vieta bija – vikārs Daugavpils Dievmātes baznīcā. Pēc dažiem mēnešiem viņu tādā pašā amatā pārcēla uz Varakļāniem pie dekāna K. Kalinkas. Te viņš kalpoja vienu gadu.

1934. gada 15. augustā A. Melderi norīkoja par Brunavas draudzes prāvestu un drīz vien paaugstināja par Zemgales vicedekānu. Te viņš izcēlās kā labs sprediķotājs un katoļu ticības aizstāvis pret luterāņiem. Viņš uzsāka celt dievnamu Budbergā: ielika pamatus, sagādāja ķieģeļus. Prāvesta A. Meldera vēlēšanās bija strādāt Latgalē, tomēr bīskaps viņa lūgumu noraidīja.

1937. gadā viņu iecēla par Gudenieku prāvestu. Gudenieki bija jaunizveidota draudze pēc Pirmā pasaules kara. Bija pagaidu koka baznīca. Te dzīvoja arī prāvesta A. Meldera tēvs un māte. 1939. gada 25. augustā tēvs nomira un tika turpat apbedīts – Kumsteru kapos. Prāvestam A. Melderim Gudeniekos bija uzdots uzcelt jaunu dievnamu. Pie šī atbildīgā darba viņš ķērās ar visu sirdi. Pamati jau bija ielikti agrāk, bet draudze bija pārlietu kūtīra būvdarbu atbalstītāja. Ar saziemojoto naudu prāvests nopirka 100000 ķieģeļu. Redzot draudzes pasivitāti, prāvests nolēma salabot veco baznīcu: uzlika jumtu, salaboja durvis, logus utt. Tāpat bija jāsakārto saimniecības ēkas. Nākamajā gadā viņš atkal iepirka 100000 ķieģeļu, sagādāja kokmateriālus un pārējos būvmateriālus. 1939. gadā prāvests uzsāka jaunā dievnama būvdarbus. Bez tam vēl tika iepirkti 200000 ķieģeļu. Darbus aizkavēja līdzekļu trūkums un Otrā pasaules kara sākums. Tikai 1942. gadā atsākās celtniecības darbi. Šajā vasarā, neskatoties uz kara laika grūtībām, tika uzcelti mūri un uzliktas spāres. Grūtos brīžos prāvests griezās pie Dievmātes. Strādnieki dievnama celtniecībai brauca no Rīgas, tāpēc bieži kavēja. Lai darbi sekmētos, A. Melderis ieguldīja visus savus līdzekļus un strādniekiem deva savu uzturu. Vēl izdevās uzlikt jumtu.

Sekoja astoņi gadi izsūtījumā – Noriļskā, kur strādāja smagu fizisku darbu lielā aukstumā. Tur smagi saslima un kādu laiku pavadīja slimnīcā. 1955. gadā prāvests tika atbrīvots un 18. aprīlī kāpa liellaivā, lai dotos mājup.

1955. gada 25. maijā Alfons Melderis atgriezās Rīgā un tika iecelts par Skaistkalnes dekānu. No 1957. līdz 1959. gadam viņš bija Auces un Vaiņodes prāvests. Aucē A. Melderis piebūvēja baznīcai priekštelpas. No 1959. līdz 1968. gadam viņš kalpoja Bukmuižas draudzē. Te viņš sāka slimot un 1968. gadā tika pārcelts uz Strūžānu draudzi, kur prāvesta pienākumus pildīja trīs gadus. Atlikušo mūža daļu pavadīja slimības gultā, saņemdam pabalstu no kūrijas.

Alfons Melderis nomira 1980. gada 27. februārī un 5. martā tika apbedīts Strūžānu draudzes Pintānu kapsētā. Sēru dievkalpojumu vadīja bīskaps V. Zondaks. Dievnamā sprediķoja dekāns L. Garška, bet kapsētā dekāns J. Gavračs. Piedalījās ap 30 garīdznieku un daudzi draudzes locekļi.

Prāvests A. Melderis dzīvē bija allaž laipns un dzīvespriecīgs.